

„Реферат о завршеној докторској дисертацији“

1. Основни подаци о кандидату и дисертацији:

Биљана Мишић је рођена 1976. године у Бачкој Паланци. Студије историје уметности на Филозофском факултету у Београду завршила је 2003. године. Докторске студије на Одељењу за историју уметности уписала је школске 2011/2012 године. Од 2003. до 2017. год. радила је као историчар уметности-конзерватор у Заводу за заштиту споменика културе града Београда. Од 2018. ангажована је на извођењу наставе из предмета Историја уметности на Факултету за информационе технологије и дизајн Универзитета за пословне студије у Бањалуци (Република Српска, БиХ).

Као докторанд, колегиница Мишић је публиковала више научних радова, конференцијских саопштења и приказа, као и монографију „Палата СИВ у Новом Београду“ (2011). О појединим заштићеним београдским културним споменицима објавила је краће монографске каталоге (Капетан Мишино здање, Народно позориште, Стари двор, Дом Народне скупштине, Пословно-стамбена зграда Петра Јанковића), доступне и на интернет порталу Завода за заштиту споменика културе града Београда. Осим у зборницима и конзерваторским публикацијама, прилоге је објављивала и у научним часописима „Наслеђе“, „Култура“, „Зборник Народног Музеја у Београду“, „Гласник ДКС“ и стручном гласилу „DaNS”.

Кандидаткињина дисертација носи наслов „*Средњоевропски утицаји на београдску архитектуру 1919-1941*“. Систематизована је на 655 страна основног текста са прилозима.

2. Предмет и циљ дисертације:

Ауторкина дисертација је заснована на оригиналној идеји, значајној за развој науке, њену примену, односно развој научне мисли уопште. Главни предмет рада

представљају средњоевропски утицаји на развој београдске међуратне архитектуре (1919-1941), усвајани и примећени још током епохе свог испољавања.

Систематично компонована, ауторкина дисертација употпуњава досадашња тумачења слојевитих стручних утицаја који су превасходно долазили из Немачке, Аустрије и Чехословачке. Усвајани у непосредном манифестално-пропагандном и дубљем формално-структуралном, али и посредном транзитивном облику, поспешивали су модернизацијску реформу међуратне престоничке архитектуре. Сагледани кроз едукативни контекст великих средњоевропских архитектонских центара, узорних још током 19.столећа, као и њихову локалну ауторску рецепцију у првим деценијама 20.века, утицаји су осветљени у контексту читавог међуратног југословенског градитељства. Улога реномираних архитеката који су и путем београдских остварења подстакли усвајање средњоевропских пројектантских образаца, такође је представљала важан истраживачки циљ.

Повремено коментарисани у домаћој архитектонској и културној историографији, средњоевропски утицаји на развој међуратног београдског градитељства су у овој дисертацији по први пут сагледани интегрално. На историографским основама које су методолошки утемељили Зоран Маневић, Љиљана Благојевић, Александар Кадијевић, Александар Игњатовић, Тања Дамљановић Конли и Предраг В.Милошевић, уз прилоге појединих словеначких и хрватских стручњака, развијено је критичко тумачење колегинице Мишић, употпуњено драгоценим фактографско-аналитичким доприносима. Од утицајних европских приручника и монографија, коришћена су дела Акоша Мораванског, Карла Шорскеа, Еве Блау, Елизабет Клег, Војцеха Лешниковског и Цереми Хауарда.

3. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању:

Изнете хипотезе су у раду научно потврђене и адекватно образложене. Потврђена је полазишна хипотеза да су средњоевропски утицаји подстакли културни, социјални и уметнички развој међуратног Београда, као и да су у многим

сегментима надмашили источноевропске, западноевропске, јужноевропске и северноамеричке. Доказана је кључна улога Беча и Прага као најснажнијих креативних центара из којих су усвајане темељне школске препоруке, пројектантске норме и методи. Потврђена је и несразмера између историјског значаја и историографске проучености предметне теме у њеном ширем културолошко-валоризацијском контексту. Доказано је и да је делатност средњоевропских стваралаца на тлу Београда оснажила апсорпцију тековина њихових матичних школа.

4. Кратак опис садржаја дисертације:

Исцрпна дисертација је одељена на седам функционалних поглавља, употпуњених посебним подпоглављима. Фотографије и цртежи су придодати у расправни текст. Након „Увода“ са освртом на претходна истраживања, следи инструктивно поглавље „Средња Европа: Историјски, културни и уметнички оквир“, а потом и „Средња Европа и Београд“. Након њих следе тежишна поглавља дисертације „Путеви преношења средњоевропских тенденција у међуратно градитељство Београда“, „Средњоевропски утицаји на токове развоја међуратне архитектуре Београда“ и „Београдски међуратни модернизам: Архитектонске и урбанистичке концепције средњоевропског порекла“. На крају су приложени расправни „Закључак“, „Порекло илустрација“, „Извори и литература“ и „Биографија аутора“.

5. Остварени резултати и научни допринос дисертације:

Прегледно представљени и критички растумачени са историјске дистанце, средњоевропски архитектонски утицаји су сагледани у ширем друштвеном, културном и стручном контексту. Научни допринос дисертације огледа се у заокруживању целовите слике о значају тих утицаја на опште архитектонске токове, колико и на поетике продуктивних београдских градитеља (Брашована, Злоковића, Лазића, Прхала, Коруновића, Бабића, Белобрка, Владисављевића,

Меламеда, Годића и др.). Показано је да је тај утицај наишао на позитиван пријем код већине српских модерних, као и појединих заступника конзервативних схватања. Подстицајна улога стваралаца стасалих и афирмисаних у средњој Европи (Попа, Рајнфелса, Блехе, Мезере, Бартнинга, Марха, Сунка, Плечника, Ерлиха, Муршеца, Пичмана, Вајсмана, Хуса, Дубовог, Добровића, Бајлона и др.), правилно је осветљена и оцењена. Такође, са аспекта присутности средњоевропских утицаја, утврђене су сличности и разлике између архитектонске продукције Београда и оне настале у истом периоду у Љубљани, Загребу и Сарајеву.

Као прилог компаративној историографији домаће и интернационалне архитектонске прошлости, са нагласком на њене средњоевропске корене, дисертација колегинице Мишић плодно продубљује позната и осветљава новооткривена сазнања. Отуд ће подстаћи будућа, монографски и синтетски потпунија тумачења средњоевропских архитектонских утицаја, оваплоћених у међуратној теорији и пракси.

6. Закључак:

Кандидаткињина дисертација је урађена у свему према одобреној пријави, представљајући оригинално и самостално научно дело. Проблематизује дубље цивилизацијске и идеолошке основе усвајања средњоевропских архитектонских утицаја у међуратном Београду, као сегмената ширих међународних културних уплива. Сматрајући је научно утемељеном, структурно заокруженом и истраживачки подстицајном, предлажемо њену јавну одбрану.

Потписи чланова комисије:

др *Александар Кадијевић*, редовни професор Филозофског факултета
Универзитета у Београду, ментор

др *Лидија Мереник*, редовни професор Филозофског факултета Универзитета у
Београду

др *Милан Просен*, доцент Факултета примењених уметности Универзитета
уметности у Београду

др *Тијана Борић*, доцент Факултета уметности Универзитета у Нишу

др *Владана Путник Прица*, научни сарадник Филозофског факултета Универзитета
у Београду

у Београду 28.6.2019